

EDITORIAL

Tibuok-kusog nga makigbisog aron tapuson ang tiranya ni Duterte!

Tibuok-kusog nga makigbisog aron tapuson ang salot nga tiranikong paghari ni Duterte sa labing dali nga panahon. Matag higayon nga nagpakabuhong siya sa gahum, labaw nga nagkabug-at ang palas-anon ug pag-antus sa katawhan.

Ilalum sa iyang magtulo ka tuig na nga paghari, labaw nga mikunhod ang panginabuhian sa katawhan ug pagkahagba sa ekonomiya. Migrabe ang disempleyo, mibug-at ang palas-anong buhis ug misaka ang presyo, samtang nagpabiling nalansang ang suhulan ug ubos ang kita sa katawhan. Migrabe ang problema sa droga, ug ang gubyerno mismo niya ang numero unong sindikato karon.

Sa pikas bahin, padayon ang pagdaku sa bahandi ni Duterte ug sa iyang mga kaalyado nga buruk-rata-kapitalista ug oligarko gikan sa mga kontrata sa gubyerno ug pag-

kawkaw sa bahandi sa nasud. Nagasunud-sunod siya sa mga dikta sa mga langyawng gahum ug ginasurender ang nasudnong soberanya ug patrimonya.

Mikaylap ang gahum ni Duterte sa tibuok nasud. Gigamit niya ang tibuok armadong kusog ug rekurso sa estado alang sa pagpanumpo ug pagpanglingla. Ginapahilum niya ang iyang mga kritiko, mga aktibista, abugado ug midya. Ginasumpo ang pagsukol sa katawhan. Walayhunong ang mga pagpamatay, pagpangatake sa tibuok komunidad, pagpangaresto ug pagbilanggo.

"Tapuson..." sundi sa panid 2

4 ka armas, nakumpiska sa BHB-Samar

UPAT KA ARMAS ang nakumpiska sa Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Northern Samar human ang malampuson nga reyde sa detatsment sa Alpha Company, 63rd IB sa Sityo Little Lanubi, Barangay Lanubi (EJ Dulay), Lao-ang, Northern Samar niadtong Mayo 21, alas-4 sa buntag. Gipabusikaran sa BHB ug gipabuthan ang detatsment. Nakumpiska sa maong reyde ang tulo ka ripleng R4, usa ka pistola, mga magasin, bala ug uban pang himan-militar. Tulo ka sundalo, lakip ang duha ka upisyal ang patay sulod sa 30-minuto nga panagsangka. Gisaludohan usab sa BHB si Ka Yulo nga namartir sa opensiba.

Ang 63rd IB ang usa sa mga batalyon ng gigamit sa pagpanu-

"4 ka armas..." sundi sa panid 3

"Tapuson..." gikan sa panid 1

Gikontrol ni Duterte ang tibuok burukrasya, armadong pwersa ug tanang sangay sa gubyerno. Aron taas nga panahong makalikay sa iyang mga kriminal nga tulubagon, ambisyon niyang palanaton pa ang gahum ug ang pribilehiyong naangkon niya ug sa iyang pamilya ug kaalyado lapas sa 2022.

Unsaman kakusog ang gahum ni Duterte, dili kanus-a man mapukan ang tinguha sa katawhan nga molingkawas sa tiranya ug pasismo. Dili hingpit nga mapahilum sa ilang singgit alang sa hustisya ug demokrasya.

Katungod sa katawhang Pilipino nga batukan ug palagputon ang usa ka gubyerno nga nagayatak sa ilang komun nga interes ug walay hunong nga nagapanumpo kanila. Sama sa gihimong pagpalagpot sa rehimeng Marcos (1986) ug Estrada (2001), walay laing kinahanglang buhaton kundili ang palagputon ang bangis, kawatan, paantus ug traydor nga rehimeng Duterte.

Sa katawhang Pilipino: palig-onon ang determinasyon aron atuba-

ngon ang mahago nga pakigbisog batok sa pasistang rehimen ug tuliron ang dagan sa kasaysayan sa nasud. Kung maghiusa ug usa ka han-ay nga magmartsa ang katawhan, mamahimo silang usa ka dili mabuntog nga pulitikanhong pwersa ug pwersa sa kausaban.

Tukuron ang organisadong kusog sa katawhan. Ibuka ang mata sa tinuod nga kahimtang sa nasud. Tangtangan ang taptap sa mga bakak ug pagpanglingla ni Duterte. Magpursige nga kaplagon, sabton ug ibutyag ang tinuod nga kahimtang sa nasud, ang kawalay demokrasya ug kawalay kagawasan, ang paghari sa pipila ka oligarko, mga burukrata-kapitalista ug pasista, ug ang pagpangdaugdaug ug pagpahimulos nila sa masang kabus.

Hatagag-pagtagad ang mga hisgutanang pangkatawhan ug panggubyerno. Isalikway ang kawalay pagpakabana. Ilambigit ug puntongon ang ugat sa inadlaw-adlaw nga mga problema ug yangongo. Mahimong magtutuon sa kasaysayan, pulitika ug ekonomiya.

Hugot nga maghiusa. Iwaksi ang pag-iya-iya. Ang kaayuhan sa usa nakalambigit sa kaayuhan sa tanan. Itugyan ang tanan aron tukuron ug palapdon ang mga organisasyon sa masa. Pakusgon o tukuron ang mga unyon sa mga pabrika. Tukuron ug palapdon ang lain-laing organisasyong masa nga naghiusa sa mayorya o labing daghan sa mga eskwelahan, upisina ug komunidad.

Hiniusang molihok ug ipadayag ang mga yangongo sa mga hisgutang lokal, pangsektor ug pangkatawhan. Makigbisog alang sa umento sa suhulan ug katungod sa mga mamumuo, aron paubsan ang abang sa yuta o interes sa pautang ug makatarunganong presyo sa humay o uban pang produkto, batok sa pagsaka sa matrikula o pagtalikod sa estado sa edukasyon, batok sa demolisyon, batok sa mga dili makatarunganong mga balayronon, ug uban pang hinanali nga pangayo. Isumpay kini sa mas dagkung hisgutanang nasudnon ug ilambigit sa pakigbisog aron tapuson ang tiranikong paghari ni Duterte.

Tahas sa mga aktibistang masa nga pukawon, organisahon ug palihukon ang gatusan ka libong katawhan sa kasyudaran ug kabanihan. Mahimong makina sa malukpanong pagtuon ug pagpropaganda sa masa. Panguluhan ang mga diskusyon, mamulong sa mga tigum, manghatag og mga polyeto sa kalsada ug mamintal o mangdikit sa pader og mga panawagan. Kumbinsehon ang tanan nga hiniusang molihok ug mosukol. Ihatod sa masa ang mensahe ug mga panawagan sa Partido.

Pugos nga ginasiak-siak ni Duterte ang katawhan aron padayon siya nga makabansiwag ug makahari ang mga hungog nga sama niya ug sa iyang mga alipures ug kakunsabo. Kung organisado o hiniusang molihok ang milyun-milyong katawhan, walay gahum nga makapakangang sa ilang paghukum nga palagputon si Duterte, iasadang ang kausaban ug itakda ang kapalaran sa nasud. **AB**

 <p>Bolyum L Ihap 12 Hunyo 21, 2019</p> <p>Ang <i>Ang Bayan</i> ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray ug Ingles. Nagadawat ang <i>Ang Bayan</i> og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.</p> <p> instagram.com/progressiveviews</p> <p> @prwc_info</p> <p> fb.com/groups/phrevolutionnewsroom</p> <p> cppinformationbureau@gmail.com</p>	<h2 style="text-align: center;">Unod</h2> <p>Editorial: Tibuok-kusog nga makigbisog aron tapuson ang tiranya ni Duterte! 1</p> <p>4 ka armas, nakumpiska sa BHB-Samar Duterte, talawan sa China ug US 1</p> <p>Nagpakabuhong nga mga burukrata 3</p> <p>2nd IB: Mga berdugo 3</p> <p>8 ka pagpagmatay sulod sa 7 ka adlaw 4</p> <p>Tawong-midya, iligal nga giaresto 5</p> <p>Demolisyon sa ngalan sa negosyo 6</p> <p>Panawagang imbestigasyon sa UNHRC 6</p> <p>Mga pakanang kontra-mag-uuma 7</p> <p>Pagbalaod sa kontraktwalisasyon 7</p> <p>Pakanang neoliberal sa edukasyon 8</p> <p>Kahimtang sa mga magtutudlo 9</p> <p>Mga problema sa transportasyon 9</p> <p>Pribatisasyon sa Clark Airport 10</p> <p>Makadigwa nga korapsyon 10</p>
<p style="text-align: center;">Ang <i>Ang Bayan</i> ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas</p>	

"4 ka armas..." gikan sa panid 1

long sa Marawi. Sa dihang gibalik sa Northern Samar, nagsilbi kining pwersang pangseguridad sa pribadong kontraktor nga naghimo og kalsada sa lugar.

Human sa opensiba, gikanyon sa militar ang barangay ug gihulga ang mga residente.

Quezon. Giambus niadtong Hunyo 13 sa usa ka yunit sa BHB-Quezon ang dili moubos sa 30 ka elemento sa 85th IB nga nagpatrulya sa Sityo Tanauan, Barangay Villa Nacaob, Lopez, Quezon. Duha ka sundalo ang napatay human girakrakan sa nakaposisyon nga mga Pulang manggugubat.

Lakip ang nagapatrulyang yunit sa operasyong paggukod sa 85th IB sa usa ka yunit sa BHB nga miatake sa ilang tropa niadtong Hunyo 11 sa Sityo Bunga sa parehong barangay. Niadtong Hunyo 7 pa nagsugod ang operasyong kombat sa maong batalyon sa lugar. Kapin 200 ka tropa sa AFP-PNP-CAFGU ang uting kay sa tulo ka lungsod sa Quezon (Lopez, Macalelon, Catanauan) ug mi-langkub sa 16 ka barangay. AB

Duterte, talawan sa China ug US

Hingpit nga pagpanalaw sa China ang gipakita ni Rodrigo Duterte sa pagbarog sa soberanong interes sa Pilipinas kalabot sa insidente sa Recto Bank niadtong Hunyo 9. Kusog ang panawagan nga papanubagon ang China sa pagbanga ug pagbiya sa usa ka *trawler* (bangka sa pagpangisda) niini sa mas gamay nga bangkang pangpangisda nga adunay sakay nga 22 ka Pilipino.

Hinuon, giusab lang ni Duterte ang palusot sa China nga "simpleng aksidente sa dagat" lang ang nahitabo. Gitabunan niya ang mas bug-at nga kamatuuran nga usa ka bangka sa China ang nangisda sulod sa kadagatan sa Pilipinas.

Ang insidente sa Recto Bank pamatuod sa nagkagrabeng arogansya sa China sa mga paglapas niini ug pagkawaw sa kadagatan sa Pilipinas. Ang maong walay-tulubagon sa China resulta sa pag-asal ulipon ni Duterte sa China ug kapakyas nga panalipdan ang soberanong mga katungod ug balaod sa Pilipinas.

Talawan si Duterte tungod kay gibayaran siya sa China. Nahadlok siya nga mawala ang gisuhol nga minilyong dolyar ug uban pang pabor nga nadawat niya ug sa iyang mga kakunsabo bugti sa mga pabug-at ug dautan nga pautang gikan sa China.

Sa pikas bahin, walay-reklamo ug masunuron si Duterte atubangan sa kasaba ug hulga sa interbensyong militar sa US. Gipahimuslan sa US ang insidente sa Recto Bank ug nagdeklara nga pwede kuno niining "ipalagsik balik" ang Mutual Defense Treaty. Human niini, gianunsyo sa US nga ipalawig niini sa South China Sea ang USS Stratton, usa ka Coast Guard cutter, aron protektahan kuno ang teritoryo sa Pilipinas. Ginapakusog sa US ang hulga sa armadong komprontasyon o gyera sa China kung asa gamit sa US ang Pilipinas isip lunsaranan.

Gawas sa mga pasilidad-militar nga gitukod sa US sa lain-laing bahin sa Pilipinas, nagbaton usab kini sa presensya sa kasadpang bahin sa kadagatan sa Pilipinas. Tumong niining magpakitag-hilas sa kusog-militar sa mga ruta sa pamatigayon sa South China Sea. AB

Nagpakatagbaw nga mga burukrata

Dili lamang si Rodrigo Duterte ang adunay dili-mapatin-aw nga pagdaku sa bahandi samtang nakalingkod sa gubyerno. Niadtong 2018, misaka ang bahandi sa 15 upisyal sa iyang gabinete sigon sa gisumite nilang Statement on Assets, Liabilities and Net Worth o SALN. Pito ka kongresista usab—kadaghanan kaalyado sa nakalingkod nga rehimen—ang nakitaan sa pagsaka sa bahandi sulod lamang sa usa ka tuig nga pagpangatungdanan.

Sa gabinete, nagpabiling pinakaadunahan si Mark Villar, kalihim sa Department of Public Works and Highways, nga nagdeklara sa kantidad nga P1.408 bilyon. Pinakadaku usab ang pagsaka sa bahandi ni Alfonso Cusi, kalihim sa Department of Energy, nga nagdeklara og P29 milyong dugang sa kanhi niyang bahandi nga P1.356 bilyon niadtong 2017.

Sa Ubos nga Kapunungan, pinakadaku ang pasaka sa bahandi sa negosyanteng si Delphine Lee sa

partidong Agri Party. Midaku ang iyang bahandi og 400% gikan P50 milyon ngadto sa P254 milyon niadtong 2018. Ingonman, mas daku pa gihapon ang pasaka sa bahandi sa burgesya kumprador nga si Michael Romero sa partidong 1-Pacman. Nadugangan ang bahandi ni Romero og P567 milyon gikan P7.291 bilyon sa 2017 ngadto sa P7.858 bilyon niadtong 2018. Gigamit sa maong mga burukratang ang sistemang *party list* para ip-

westo ang kaugalingon sa Kongreso ug manghakop og dagkung pangpublikong kontrata. AB

2nd IB: Berdugo sa Masbate ug Albay

Mokabat sa 1,000 residente gikan sa walo ka barangay sa Cawayan, Masbate ang nagprotesta atubangan sa munisipyo niadtong Hunyo 3-8. Gikundena nila ang grabeng militarisasyon ug giduso nga palayason ang mga sundalo sa 2nd IB nga miokupa sa ilang mga komunidad gikan pa niadtong Mayo 20.

Matud sa Kilusang Magbubukid ng Masbate (KMM), midaghan ang ihap sa paglapas sa 2nd IB sa katungod-tawo ug pagguba sa panginabuhian sa mga mag-uuma.

Niadtong Mayo 22, pugos nga gisulod sa mga elemento sa 2nd IB ang kabalayan ug gikulata ang mga myembro sa KMM. Gikawat usab ang P12,400 nga kwarta ni Rosemarie Erero, myembro sa KMM, ug pugos nga giaresto ang iyang igsoon nga si Nilo Erero Jr.. Gidadigit ug pugos usab nga gipatrabaho ang mga mag-uuma nga silang Danilo Landao, Arnel Punay, Jovanie Impas, Bobby Baybayon, Ondo Rondina, Tong-tong Pianar, Titing Delos Reyes, Ondoy Pianar ug Boy-boy Sare.

Gawas niini, 11 ka mag-uuma ang pugos nga gipagiya sa operasyon. Gibaharan usab nga pagapatyon ang kanhing barangay kagawad nga si Danilo Cunel ug gibawalan ang mga residente sa Barangay Dalipe nga mosulod-gawas sa ilang barangay.

Dugang ang maong mga kaso sa taas nga listahan sa mga krimen sa 2nd IB sa katawhan sa Bicol. Gikan sa mga mangilngig nga pagpatay ngadto sa pagpanulis, nagsabwag og teror ang maong berdugong batalyon sa Masbate ug Albay niining milabayng kapin napulo ka tuig. Gipanguluhan kini karon ni Lt. Col. John Oliver F. Gabun ug nakabase sa Barangay Bacolod, Milagros, Masbate.

Mamamatay-tao

Sukad 2010, dili moubos sa 41 ka sibilyang biktima sa pagpamatay sa 2nd IB, ug unom ang biktima sa bigong pagpatay ang nataho. Halos tanan sa mga biktima ang gibansagang mga myembro o tigsuporta sa rebolusyonaryong kalihukan. Baynte sa mga pagpamatay ang

nahitabo sa Masbate sulod sa milabayng ulahing tulo ka tuig.

Tataw sa mga krimen sa 2nd IB ang pagpatay sa duha ka bata ug ilang lola niadtong Abril 2017 sa Masbate. Walay puas nga gipabuthan sa mga sundalo, sa pagpangulo ni Lt. Karlito John Cabillo, ang balay sa mga biktima sa Barangay Panan-awan, Cawayan, Masbate. Namatay si Lita Villamor Pepito, 70, ug ang managsuon nga Reden ug Rechillen Luna, 9 ug 11 anyos. Samaron usab ang asawa ni Pepito nga si Paoling.

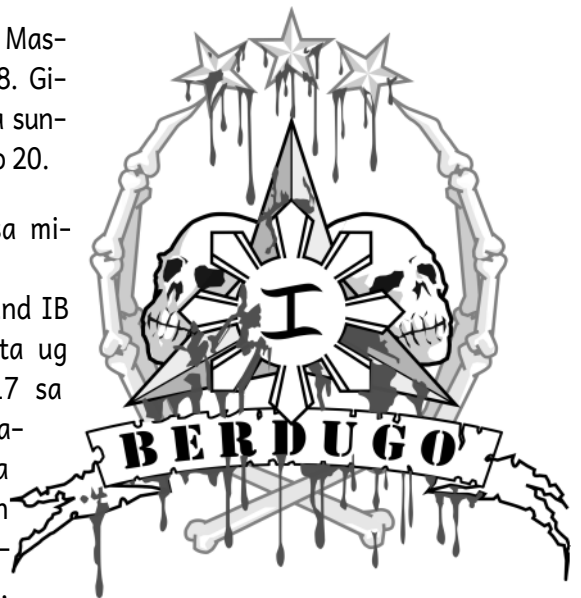
Niadtong 2018, sukad Agosto 26 hangtud Setyembre 7, pito ka sibilyan ang gipatay sa mga berdugo. Lima sa mga biktima ang mga residente sa magkasikbit nga barangay sa mga lungsod sa San Jacinto, San Fernando ug Monreal. Pipila ka kabalayan usab ang gisu-nog sa mga sundalo.

Mangilngig nga mga pagpatay usab ang gipatuman sa 2nd IB sa Albay sa dihang nakadestino pa kini sa prubinsya gikan 2006-2016. Duha sa mga biktima niini ang gipugutan og ulo, usa ang gisunog ug usa pa ang gilaslason og liog. Duha usab ka masaker ang gipatuman niini sa prubinsya.

Tigpangatake sa mga kabatan-onan

Dili luwas ang mga bata ug kabatan-onan sa lain-laing krimen sa berdugong batalyon. Gawas sa managsuon nga Luna, duha ka lain pang kabatan-onan ang biktima sa pagpamusil sa 2nd IB sa Pioduran, Albay niadtong Abril 2012. Usa ang namatay ug usa ang samaron sa dihang gipabuthan sila sa mga sundalo. Motambong lang unta sa bayle ang maghigala.

Sa dihang gimasaker sa 2nd IB ang pamilyang Lotino sa Daraga, Albay niadtong Oktubre 2010, lakip

sa napatay ang usa ka menor de edad, samtang grabeng kahadlok usab ang gibunga sa mga berdugo sa tulo ka bata nga nakaluwas sa pagpamatay. Sa mga barangay nga ginaokupa sa 2nd IB, ginagamit nila ang mga bata isip mga taming. Sa Guinobatan, Albay, nataho ang mga kaso kung asa mga menor-de-edad ang ginahimong giya sa mga sundalo sa ilang operasyon.

Tulisan

Sa Barangay San Jose sa Uson, Masbate, human gikawatan ang mga residente niadtong Setyembre 2017, subling nangawat ang mga sundalo niadtong Agosto 2018 sa mga gialimahang hayop, kahimanan ug kwarta sa pipila ka residente.

Sa Barangay Talisay sa San Fernando, Masbate, tulo ka beses usab nga gikawatan sa mga sundalo ang mga residente niadtong Mayo 2018. Gipanguluhan usab ni Lt. Col. Gabun ang krimen. Pugos niyang gipatambong ang mga residente sa usa ka panagtapok, samtang ginalimas sa iyang mga ginsakpan ang mga kabtangan sa mga residente. Lakip sa gitaho sa mga residente nga gikuha sa 2nd IB ang walo ka bangkang pangisda ug mga pukot, bugas, mga gialimahang hayop, lima ka *generator* ug mga gamit sa pag-uma. Usa ka adlaw ayha niini, upat ka motorsiklo usab ang gikawat sa mga sundalo. Dili moubos sa 35 ang biktima sa 12 ka kaso sa pag-

"Berdugo..." sundi sa panid 5

pangawat sa 2nd IB.

Kaylap ang pagpanulis sa 2nd IB bisan niadtong nakadestino pa kini sa Albay. Naila ang maong mga detatsment isip mga tigpasiugda sa holdapan. Ginauban sa mga sundalo sa ilang pagpanulis ang mga rekrut sa Barangay Intelligence Network, ug nag-unang ginatarget ang mga hatungang pwersa nga gidudahang nagasuporta sa rebolusyonaryong kalihukan. Aduna usay nataho nga usa ka kaso sa pangpanglugos ang mga holdaper sa 2nd IB.

Kaguliyang sa mga komunidad

Sa mga barangay nga giokupa sa 2nd IB, pugos nga ginapatrabaho ang mga residente aron magtukod og mga tulda sa militar, ginapagwardya ug ginaparonda. Kaylap usab ang pagpanghadlok ug pagpanghulga sa mga ginaspetsahang myembro o tigsuporta sa rebolusyonaryong kalihukan.

Sukad 2010-2015, giokupa ug gisamok sa mga operasyong "peace and development" sa 2nd IB ang mga barangay sa ikaduha ug ikatulong distrito sa Albay. Sa Masbate, grabe ang mga krimen niini sa katawhan sa una ug ikaduhang distrito.

Dugang pa sa mga nataho nga kaso niini ang iligal nga pag-aresto ug detensyon sa 39 ka sibilyan, lima ka biktima sa tortyur ug pagpangdagmal, ug pagpamig-ot sa walo ka sibilyan.

Unang nadestino ang 2nd IB sa Bicol niadtong 1986, ug nagbalhin-balhin sa mga prubinsya sa rehiyon. Human nagpailaum sa "subling-pagbansay" niadtong 2006, migrabe ang mga krimen sa batalyon sa dihang gibalhin kini gikan Sorsogon padulong sa Albay. Dinhi gipatuman sa 2nd IB ang brutal nga mga kampanyang Oplan Bantay Laya 1 ug 2 hangtud Oplan Bayanihan. Gibalhin usab sa Masbate ang mga berdugo niadtong 2016 ug didto gipadayon ang ilang mga krimen. AB

8 ka pagpamatay sulod sa 7 ka adlaw

Sulod sa usa ka semana, walo ka aktibista ug mag-uuma ang gipatay sa mga armadong elemento sa estado. Lain-laing insidente usab sa pagpangharas ug pagpanghadlok ang nasinati sa mga sibilyan sa uban pang bahin sa nasud.

Duha ka istap sa Karapatan-Sorsogon ang gipusil-patay niadtong Hunyo 14 sa buntag. Nakasakay sa usa ka traysikel silang Ryan Hubilla ug Nelly Bagasala, 69, sa dihang gipusil sila sa duha ka armadong lalaki sa Phase 2, Seabreeze Homes Subdivision, Barangay Cabid-an, Sorsogon City.

Pipila ka dekada na nga tigpanalipud sa katungod-tawo si Bagasala. Miatubang na siya sa walay hunong nga pagpangdaut ug *Red-tagging* gikan sa militar. Pipila ka beses na usab gisubaybayan ug gipig-ot silang Hubilla ug Bagasala sa milabayng mga bulan.

Pagka-ugma, gipusil-patay usab ang kanhing lider sa Bayan-Bikol nga si Nephtali Morada sa Barangay San Isidro, Naga City.

Ayha niini, magkasunod nga gipatay niadtong Hunyo 9 ug 10 ang mga mag-uuma nga silang Arnie Espinilla sa Barangay Liong, ug Sando Alcovindaz sa Barangay Buenavista, parehong lungsod sa San Fernando, Masbate. Gipatay sila sa grupo ni Sgt. Chalas, lider sa Peace and Development Team sa 2nd IB nga nagalangkob sa mga baryo sa Talisay, Altavista, Buenavista, Canelas, Del Rosario ug Progreso. Gipanasanginlang mga myembro sa Bagong Hukbong Bayan ang duha.

Niadtong Hunyo 14 sa gabii, giadtoan sa mga sundalo ang balay ni Pizo Cabug sa Barangay Buenavista ug gipusil siya hangtud namatay. Myembro si Cabug sa Masbate People's Organization.

Atubangan sa sunud-sunod nga pagpamatay sa mga tigpanalipud sa katungod-tawo sa Bicol ug uban bahin sa nasud, nagprotesta ang makabat sa unom ka libo sa Naga City niadtong Hunyo 19. Gitawag kining

"Kilos Bikolano laban sa Tiraniya." Nagprotesta usab ang mga myembro sa Karapatan atubangan sa Department of National Defense sa Quezon City niadtong Hunyo 17.

Sa Bukidnon, gipusil ug napatay sa mga elemento sa estado si Nonoy Palma atubangan sa iyang balay sa Sityo Malambago, Barangay Halapitan, San Fernando, niadtong Hunyo 16. Myembro si Palma sa KASAMA, prubinsyal nga balangay sa Kilusang Magbubukid ng Pilipinas. Naila ang usa sa tulo ka mipusil kaniya nga mga myembro sa paramilitar nga Alamara.

Gipusil-patay usab si Felipe Dacaldacal, myembro sa National Federation of Sugar Workers niadtong Hunyo 9 sa gabii sa Sityo Dita, Barangay Pinapugasan, Escalante City, Negros Occidental.

Pagpatay sa wala nay ikasukol

Gipatay nga wala nay ikasukol sa 31st IB si Edwin "Ka Dupax" Dematera, kumander sa Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Sorsogon niadtong Hunyo 12. Gipusil siya human gikulata sa gawas sa iyang balay sa Barangay Incarizan, Magallanes, Sorsogon. Anaa sa lugar si Dematera aron temporaryong magpa-ayo sa nanghubag niyang tiil.

Human gipusil, gisulod sa mga sundalo ang iyang balay ug gikum-piska ang gamit sa mga bisita sa iyang pamilya. Iligal usab nilang giaresto si Jemuel Non Saturay ug gidala sa Camp Escudero sa Sorsogon City. Gipasanginlan siyang myembro sa BHB ug gipagawas nga adunay pusil nga kalibre .38.

Gipanguluhan ni Lt. Col. Randy N. Espino ang 31st IB nga nakabase sa Barangay Rangas, Juban, Sorsogon

gon. Nadestino ang maong batalyon sa Camarines Norte nga bahin niadtong dekada 1990. Inilipat sila sa Sorsogon niadtong 2011 ug nakapakat sa prubinsya hagtud sa kasamtangan.

Duguang rekord

Subay sa mga nataho sa *Ang Bayan*, sukad 2014 aduna nay 18 ka biktima sa pagpamatay ang 31st IB. Naila usab ang batalyon sa mga ilegal nga pagpangaresto, pagpangawat, ug pugos nga pag-sulod sa balay sa mga sibilyan. Daghan na usab ang natahong kaso sa pagpamatay sa mga *hors de combat* ang batalyon.

Usa sa pinakalinuug nga kaso ang walay-kaluoy nga pagrakrakan sa balay sa pamilya ni Garduque niadtong Mayo 2014 sa Matnog, Sorsogon. Giakusahang mga myembro sa BHB ang magtiayong Elias ug Cynthia.

Gipusil ug napatay si Elias samtang samaron ang iyang asawa. Nai-go usab ang ilang usa ka tuig nga anak. Siyam ka oras nga gipasagdan sa mga sundalo ang samarong maginahan ug gipugnan ang mga tagabaryo nga motabang kanila.

Ang berdugong batalyon usab ang mipatay kang Teodoro "Tay Tudoy" Escanilla, 63, tigpamaba sa Karapatan-Sorsogon, niadtong Agosto 2015. Gipusil siya sa iyang balay sa Barangay Tagdon, Barcelona sa Sorsogon. AB

Tawong-midya, ilegal nga giaresto

DUNGAN-DUNGAN NGA PAGKUNDENA ang misugat sa arbitraryong pag-aresto ug detensyon sa iladong tigmantala nga si Fidelina Margarita Valle sa mga myembro sa Criminal Investigation and Detection Group Region 9 niadtong Hunyo 9.

Nagpaabot si Valle sa iyang byahe sa Laguindingan Airport sa Misamis Oriental pauli sa Davao City sa dihang giaresto siya. Gidetine siya sulod sa 12 ka oras pinaagi sa mandamyento batok sa usa ka Elsa Renton alyas Tina Maglaya ug Fidelina Margarita Valle. Giakusahan siya sa pagpatay, pagpanunog, sulayng pagpatay, ug pagguba sa kahimanan sa guberno.

Matud sa pamilya ni Valle, ang pag-aresto kaniya tin-aw nga pag-

pamig-ot ug pagpanghadlok tungod sa iyang adbokasiya ug baruganan batok sa tiranya ni Rodrigo Duterte. Napugos ang PNP nga buhian siya human ang malukpanong pagkundina. Nangatarungan pa ang PNP nga "nasaypan" lamang nila si Valle ug kunohay nangayo og dispensa. Wala kini gidawat sa pamilyang Valle, ug nagsaad nga magpasaka og kaso batok sa CIDG.

Kasamtangang kolumnista sa mantalaang Davao Today si Valle. AB

Kampuhan sa mga bakwit, gibungkag

GIBUNGKAG SA MGA pulis ang kampuhan sa mga bakwit nga Lumad tapad kapitolyo sa Cagayan de Oro City niadtong Hunyo 18. Kapin usa ka tuig na nga mibakwit dinhi ang mga Lumad gikan sa Sityo Kamansi, Barangay Banglay, Lagonglong, Misamis Oriental tungod sa pagkampo sa militar sa ilang komunidad. Pagahatag-dalan sa okupasyon sa mga sundalo ang dagkung kumpanyang *geothermal* ug mina sa Mt. Balatucan, lakip ang Balatucan-Balingasag Geothermal Prospect.

DEMOLISYON. Lima ka indibidwal ang nasamdan, usa kanila ang kritikal, sa gipahigayong demolisyon sa pamilyang Villar sa kabalayan sa Sityo Malipay III, Barangay Molino IV sa Bacoor, Cavite, niadtong Hunyo 18. Gipaguba sa mga Villar ang mga balay aron magtukod og mga imprastruktura sa lugar.

Niadtong Hunyo 10, giguba sa 55 ka giusang mga elemento sa SWAT ug lokal nga guberno ang kabalayan sa Sityo Kawayanan, Titus Street sa Barangay San Agustin, Novaliches, Quezon City. Pipila ka dekada na nga nanimuyo sa lugar ang mga residente apan gipalayas lang aron hatagag-dalan ang pagtukod sa proyektong "Bistekville" sa lokal nga guberno. AB

PKP, misuporta sa panawagang imbestigasyon sa UNHRC

NAGPADAYAG ANG PARTIDO Komunista ng Pilipinas (PKP) sa pagsuporta sa panawagan sa United Nations Human Rights Commission (UNHRC) nga maglunsad og imbestigasyon kalabot sa nagkagrabeng kahimtang sa katungod-tawo sa nasud ilalum sa rehimeng Duterte.

Gawas sa malukpanong pagpamatay, gikalambigitan usab sa mga pwersang pangseguridad sa estado ang mga kaso sa ilegal nga pagpangaresto, pagpasaka sa gamagang kaso, ilegal nga pagpangharas, pagpanghulga, armadong pagpangatake sa mga komunidad, pag-

pangatake sa mga komunidad sa kabanikanhan, blokeyo sa pagkaon ug ekonomiya, ug uban pa.

Matud niini, kinahanglan usab nga ipailalum sa kritikal nga imbestigasyon ang gyera "kontra droga" ug ang direktibang "kontra-insurhensya" ni Duterte aron "tapuson

ang lokal nga komunistang armadong pagsukol" ug ang mga sangkap niini lakip ang balaod militar sa Mindanao, Memorandum Order 30, Oplan Kapayapaan, Oplan Sauron ug Oplan Kapanatagan. Angayan lamang nga imbestigahan, ibutyag ug kundenahon ang maong grabeng mga pagpangabuso ug ipadungog sa tibuok kalibutan ang panawagang hustisya sa katawhang Pilipino," panak-op sa PKP.

Rekonsentrasyon, dili distribusyon

Malaking kalokohan ang kunwa'y pamamahagi ni Rodrigo Duterte ng mga pampublikong lupa sa mga magsasaka.

Luyo niini, ginaratsada sa Department of Agrarian Reform (DAR) ang reklasipikasyon ug kumbersyon sa mga yutang agrikultural. Hinungong ang ginapanghinambog ni Duterte nga "distribusyon sa yuta" samtang gipasasan sa iyang guberno ang rekonsentrasyon niini sa kamot sa dagkung agalong yutaan ug burgesa-kumprador.

Gikan Abril hangtud Mayo niining tuiga, sunud-sunod ang pagpagula sa DAR og mga administratibong kamanduan aron ipalighot ang reklasipikasyon sa yutang agrikultural ug kumbersyon niini ngadto sa "residensyal, komersyal ug industriyal nga kapuslanan." Gawas sa "pagpasimple" sa mga proseso, nagmugna ang DAR og espesyal nga komite alang sa pagpapaspas sa kumbersyon sa yuta ug pagtanyag og mga eksempyon o paglibre sa Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP).

Sumpay kini sa kamanduang ehekutibo ni Duterte nga nagbutang sa awtoridad sa presidente ang pag-apruba sa mga proyektong reklamasyon sa yuta sa mga baybayon sa dagkung syudad. Target sa maong kamanduan ang pagpapaspas sa presidente sa mga benepisyon gikan sa pagtukod sa mga komersyal nga establisimento ug *airport* sa maong mga yuta.

Nagsilbing inisyal nga mga lakang ang maong mga kamanduan sa National Land Use Act, prayoridad nga sugyot balaodnon sa rehimeng Duterte, nga mag-usab sa klasipikasyon sa yuta, partikular sa mga yutang agrikultural ug kalasangan, subay sa dugay na nga duso sa mga *real estate developer*, dagkung kumpanyang agribisnes ug uban pang dagkung kapitalista. Ilalum niini, malukpanong ilugon ang mga yutang agrikultural gikan sa mga mag-uuma

ug nasudnong minorya aron tukuron ang mga kalsada, *airport*, subdibisyon, bilding, dam, plantang pang-enerhiya ug uban pang dagkung imprastruktura ilalum sa iyang programang Build, Build, Build. Sa iyang pagratsada, tinguha usab ni Duterte nga papaspason ang aplikasyon alang sa kumbersyon sa yuta mula 26-36 ka bulan ngadto sa 30 ka adlaw na lang.

Matud sa datos sa estado, gikan 1988 hangtud 2016, mokabat na sa 98,000 ektarya (susama ka daku sa tibuok Metro Manila ug Cebu) sa mga yutang agrikultural ang gikumbert alang sa residensyal, komersyal ug industriyal nga kapuslanan. Wala pa nalakip dinhi ang mga aplikasyon nga wala pa naaprubahan, mga yuta nga gireklasipika sa mga lokal nga guberno ug kad-tong iligal nga gikumbert. Dakung bahin niini ang anaa sa Luzon (80%), kadaghanan sa mga rehiyon sa Calabarzon (Southern Tagalog) ug Central Luzon. **AB**

SOT: Pagbalaod sa kontraktwalisasyon

End ENDO, nawong nimo. Kini ang mensahe sa rehimeng US-Duterte sa mga mamumuo human iratsada sa Kongreso ang pag-apruba sa Security of Tenure (kasegurohan sa trabaho o SOT) Bill ayha magsira ang ika-17 nga Kongreso.

Sa sinugdanan pa lamang sa termino ni Duterte, kanunay na niyang ginasulti ang saad nga ibasura ang kontraktwalisasyon. Niadtong 2017 ug 2018, gisulayan niyang pasunuron ang mga mamumuo pinaagi sa pagpagula og mga kamanduan nga kunohay nagaduso sa regularisasyon sa mga mamumuo apan sa aktwal labaw lang nagpalig-on sa mga iskema sa kontraktwalisasyon. Lakip dinhi ang Department of Labor and Employment Order 174 niadtong 2017 ug Executive Order 51 niadtong 2018 nga parehong gibasura sa mga grupo sa pamuo.

Timaan sa kawalay-hinungdan sa duha ka kamanduan, gipasa ni Duterte ang tulubagon aron tapuson ang kontraktwalisasyon sa Kongreso.

Kawalay kaseguruhan

Sukwahi sa pangalan niini, ang pinal nga gisumiteng sugyot balaudnong SOT sa Kongreso walay tinguhang hatagan og kaseguruhan sa trabaho ang mga mamumuo. Dili pagtapus ang katuyuan niini kundili ligalisasyon sa kontraktwalisasyon. Mas grabe pa kini sa mga kamanduan sa DOLE ug kamandu-

ang ehekutibo ni Duterte tungod kay mas daling bawion ang mga kamanduan kumpara sa usa ka nasumite na nga balaod.

Sama sa nauna na nga mga kamanduan, gitugutan sa SOT ang *job outsourcing* (o pagkuha sa mga mamumuo sa mga ahensya sa pamauo). Sama sa laing porma sa kontraktwalisasyon, ginaabswelto niini ang mga kapitalista gikan sa ilang ligal nga obligasyon sa mga mamumuo ug ginapasa kini sa mga kontraktor o mga ahensya. Nag-unang tumong niini nga mapaubos ang gasto sa mga kapitalista sa kusog-pamuo ug ihikaw sa mga mamumuo ang ilang mga katungod sa trabaho.

Matud niini, ang mga trabahong dili pwedeng *i-outsource* mao

"SOT...", "sundi sa panid 8

CMO 20: Pakanang neoliberal sa edukasyon

Dismayado ang mga akademiko ug eksperto sa pagpalig-on sa Korte Suprema niadtong Hunyo 11 sa kamanduan sa Commission on Higher Education (CHED) nga nagtangtang sa Filipino, Panitikan ug Konstitusyon isip rekisitong mga asignatura sa pangkolehiyong kurikulum. Nakapailalum ang kamanduan sa CHED Memorandum Order Number 20 (CMO 20) nga gipagawas niadto pang 2015 sa panahon sa rehimeng US-Aquino. Kabahin ang CMO 20 sa serye sa mga neoliberal nga lakang sa natad sa edukasyon.

Ayha pa kini, napatuman na ang programang K-12 nga nagdugang og duha ka tuig sa hayskul para sa teknikal-bokasyunal nga pagtuon ug naglimita sa mga estudyante nga makakolehiyo. Ang maong reporma sa elementarya ug sekundaryang edukasyon ay nakapokus sa pagbansay sa kabatan-onang Pilipino sigon sa panginahanglan sa mga lokal ug langyawng kumpanya alang sa barato, masulundon ug adunay ubos hangtud igong katakus na kusog-pamuo.

Partikular sa edukasyong pangkolehiyo, gituyo ang pagpasigpit sa kurikulum, pagtangtang sa mga aspeto (*less multifaceted*) ug pagpukos niini sa teknikal, syentipiko, propesyunal ug kultural-ideolohikal nga pagbansay aron magsilbi sa mga panginahanglan sa pangkalibutang sistemang kapitalista. Sa susamang gambalay ginasalikway sa estado ang pagtuon sa Filipino, Panitikan ug Konstitusyon sa kolehiyo, mga asignaturang walay silbi sa neoliberal nga gambalay. Sa nanga-gi, ang maong mga asignatura maoy naghatag-dalan aron makatudlo ang mga akademikong patriyotiko sa progresibo ug makinasudnon nga

panglantaw.

Matud pa sa grupong Tanggol Wika, ang nasudnong pinulongan o Filipino usa ka "mahinungdanong pangkulturang muhon alang sa nasudnong identidad... nga nagsilbing medyum sa komunikasyon tali sa mga etno-lingwistikal nga grupo ug hut-ong" ilabina sa nasud nga adunay kinaiyang bulag-bulag nga pulo. Naghatag-dalan kini sa panaghiusa ug pag-angkon og gahum sa katawhan.

Matud usab sa mga propesor sa University of the Philippines, mahinungdanon ang pinulongang Filipino ug Panitikan sa "pagpalalum sa pagkamatukion, pagkamamugnaon, gawasnon ug malingkawsong katakus sa mga estudyante ug katawhan." Matud nila, dili pagbalik-balik, kundili pagpalalum sa teorya, praktika ug kapuslanan sa kurso ug kaabag kini sa pag-umol sa kahimatngong Pilipino.

Ginasalamin sa CMO 20 ang kawalay-interes sa reaksyunaryong estado nga palambuan ang patriyotiko ug nasudnong kultura ug identidad sa mga Pilipino. Walay lugar o

kantidad sa gitakda nining direksyon sa edukasyon ang pagpalambo sa usa ka mabayanihong kulturang nasudnon. Gipasagdan niining mopatigbabaw ang lanyawng interes ug impluwensya aron iuyon ang panglasa sa mga Pilipino, ilabina ang kabatan-onan, sa pagkawili sa langyawng mga produkto, lakip ang mga produktong pangkultura, ug tabunan ang ilang obhetibong kagustuhan alang sa nagkinaugalingong nasud.

Kinahanglan sa katawhang Pilipino nga ibutyag dili lang ang CMO 20 kundili lakip na usab ang lain-lainong neoliberal nga reporma sa edukasyon ug ipakigbisog ang tinuod nga patriyotiko, syentipiko ug makamasang sistema sa edukasyon. AB

"SOT...", gikan sa panid 7

kadtong aduna lay direkta nga adunay kalambigitan sa nag-unang negosyo sa kumpanya.

Pananglitan, sa dagkung mall, pwedeng ingnon sa kapitalista nga dili nila direktang ginaempleyo ang ilang mga *saleslady* kung ipangatarungan nila nga ang nag-una nilang negosyo mao ang pagpaabang sa komersyal nga espasyo ug dili ang pagbaligya sa mga produkto. Kanhi na nga ginagamit sa dagkung burgesya-kumprador ang maong hinungdan aron ipabiling kontraktwal ang ilang mga mamumuo sulod sa hilabi-

han ka taas nga panahon.

Wala usay kalainan ang maong sugyot balaudnon sa reklamo sa nagtunhay na nga sistema, kung asa nagpadala kunuhay ang DOLE sa mga inspektor sa mga kumpanyang gireklamong tigpatuman sa kontraktwalisasyon. Sa halos tanang kaso nga gipailalum sa inspeksyon, kanunay ginalabanan sa DOLE ang mga kapitalista. Dili katingalahan nga mipasar ang maong sugyot balaudnon sa Kongreso ug luag nga gidawat sa mga kapitalista. AB

Alaot nga kahimtang sa mga magtutudlo

Subling mitataw ang makaluluoy nga kahimtang sa mga magtutudlo sa dihang mikaylap sa *social media* niadtong unang semana sa Hunyo ang litrato sa usa ka kanhing kubeta nga gihimong upisina sa duha ka magtutudlo. Gibutyag sa maong litrato ang kanhi na nilang giantus nga kawad-on sa pasilidad, gamit sa pagtudlo ug uban pang panginahanglan sa mga magtutudlo ug uban pang mga mamumuo sa sektor sa edukasyon.

Tungod sa kakulangan sa pondo, kasagaran maggikan pa sa ilang mga bulsa ang gamit sa pagtudlo sama sa tsok. Apan labaw pa ang ilang nahiagom sa ubos nga sweldo nga ginapugos sa estado, ug bisan sa ilang kalihim nga si Leonor Briones, nga "paigo na."

Hilabihan ka kulang nga sweldo

Siyam ka beses na nga nagsaad si Duterte nga patas-an ang sweldo sa mga magtutudlo sukad pa niadtong panahon sa iyang pagpangampanya. Apan taman lang kini sa saad, ug giuna pa gali niya ang pagdugang sa suhul sa mga pulis ug sundalo. Gipatas-an usab niya ang kaugalingon niyang sweldo og halos 200%.

Sa kasamtangan, mokabat lamang ang binulan nga suhul sa mga magtutudlo og P20,000 ngadto sa P22,000 matag bulan. Kung kula-

ngan pa kini sa buhis, mga utang ug uban pang balayrunon, kasagarang moubos ngadto sa P5,000 nalang ang ilang sweldo. Mulo sa mga magtutudlo, halos katunga sa ilang sweldo pambayad sa tubig ug kuryente. Unsaman ang mabilin, gipaigo nalang nila sa mga galastosan sa balay sama sa tambal ug pagkaon. Tungod kay kulang, kasagarang natukmod usab sila nga mangutang sa Government Service Insurance System (GSIS), mga institusyon sa pautang ug mga usurero.

Sa datos sa Department of Education, misaka sa P18 bilyon ang pangkinatibuk-ang utang sa mga magtutudlo sulod lamang sa duha ka tuig—gikan P301 bilyon niadtong 2017 ngadto sa P319 bilyon karong tuiga. Halos katunga niini (P157.4 bilyon) ang utang sa GSIS samtang P162 bilyon usab gikan sa mga pribadong institusyon.

Wala pa dinhi ang ilang mga giutang gikan sa mga usurero. Sa kaso sa pautang gikan sa GSIS ug mga pribadong institusyon, awtomatikong ginakaltasan ang sweldo sa magtutudlo nga adunay utang hangtud sa mabayaran na kini.

Dugay na nga panawagan sa ACT Teachers Party nga patas-an ang sweldo sa mga *entry-level* (bagong sulod) nga mga magtutudlo ngadto sa P30,000 kada bulan. Sa banabana sa grupo, kini ang paigong sweldo alang sa usa ka pamilyang adunay lima ka myembro.

Sigon sa kalkulasyon sa Ibon Foundation, kinahanglan lamang ipatuman ang 30% nga buhis sa mga mi-kita og P50 milyon pataas aron makatigum sa idugang sa sweldo sa mga magtutudlo. Makatigum ang maong lakang og hangtud P400 bilyon kada tuig, mas taas pa sa gibanabanang P150 bilyon nga gikinahanglan alang sa P10,000/bulan nga dugang sweldo. Ang maong lakang moapekto lamang sa 38,000 pinakaadunahang indibidwal o 0.04% sa populasyon sa nasud, matud pa sa institusyon. AB

Mga problema sa transportasyon

Lain-laing problema sa transportasyon ang adlaw-adlaw nga ginaantus sa katawhang Pilipino ilabina sa nasudnong kabisera. Pinakalutaw dinhi ang mga problema sa trapik, kapiot sa mga kalsada ug kawalay igong pangpublikong sistema sa transportasyon nga nagbunga og dagkung kakulangan sa ilang kita. Labaw pa kining gipagrabe sa mga pakana sa mga nakalingkod sa poder, nga sa kasagaran nagasunod lamang sa kapritso sa dakung kapitalista.

Matud sa usa ka pagtuon niadtong 2012, natanggong sa abereyds nga usa ka oras ug unom ka minuto matag adlaw ang usa ka pasahero sa Metro Manila tungod sa trapik. Katugbang kini sa 16 ka adlaw sa usa ka tuig. Gibanabana nga mawala kaniya ang kapin P100,000 nga pwede niyang kitaon sa parehong panahon. Tungod niini, gipakaingon nga nawad-an og P2.4 bilyon kada adlaw ang ekonomiya sa nasud tungod sa trapik. Sa pangkinatibukan, mokabat sa 2% hangtud 5% ang

nawala sa *gross domestic product* tungod niini.

Labaw kining gipagrabe sa pagdaghan sa mga pribadong sakyanan sa dalan bunga sa ubos kaayong pautang sa mga bangko alang sa pagpalit og mga kotse. Gibanabana nga sa panahon sa *rush hour*, o oras sa tingsulod ug tinggawas sa mga empleyado ug mamumuo, doble ang ihap sa mga sakyanan kumpara sa kapasidad sa mga kalsada. Tungod niini, kapin doble ang gitason sa panahong gigahin sa mga komyuter

sa byahe.

Samtang hilabihan usab ka kulang ang mga moda sa pampublikong transportasyon. Sa unom ka sistema sa tren sa Metro Manila nga adunay gitason 246 kilometro, kapin 100% na ang *congestion* o sobra sa mga pasahero kumpara sa kapasidad sa mga bagon niini.

Tungod niini, daghan sa mga pasahero ang tumatangkilik sa uban pang moda sa transportasyon sama sa pribadong *van* ug FX (o UV Express), ug uban pa. Pinakaulahi dinhi ang sistema sa *ride-sharing* o pamasaher sa mga pribadong kotse o motorsiklo nga gidumalahan sa dagkung kumpanya sama sa Grab ug Angkas. Daku ang pagsalig sa mga pasahero sa maong mga moda sa

"Transportasyon...", sundan sa pahina 10

Kinsa ang makapahimulos sa pribatisasyon sa Clark Airport?

Binilyong pisong pondo ug mga kikbak ang napahimuslan karon sa mga dagkung burgesyang kumprador ug burukrata-kapitalista sa pagpatuman sa engrandeng mga proyektong pang-imprastruktura sa rehimeng US-Duterte. Lakip niini ang Clark International Airport Expansion Project sa prubinsya sa Pampanga, usa sa mga mayor nga proyekto ilalum sa programang Build, Build, Build ni Duterte.

Maki-negosyong proyekto

Gihimong hinungdan ni Duterte ang kapiot ug ang nagasaka nga *demand* sa Ninoy Aquino International Airport (NAIA) sa nasudnong kabisera aron idusp ang pagtukod sa bag-ong 82,000-ektaryang terminal sa Clark. Gibanabana nga aduna kiniy kapasidad nga serbisyuhan ang dugang nga walo milyong pasahero kada tuig.

Para kuno resolbahon ang nahisgutang problema, gitugyan sa rehimen niadtong Disyembre 2017 sa Megawide Construction Corporation (MGC) ug kasosyo niining kumpanyang Indian nga GMR Infrastructure Ltd. ang P9.36 bilyon pangpublikong kontrata alang sa ekspansyon sa *airport* sa Clark. Gipatuman kini sa gambalay sa "hybrid" o kanhing *public-private-partnership* (PPP) nga nagpasabot nga direktang pasanon sa katawhan ang gastos alang sa maong proyekto nga sa kadugayan pangwartahan lamang sa mga lokal ug langyawng kapitalista.

Gamit ang badyet sa Bases Conversion and Development Authority (BCDA), kasamtangan na nga ginatukod sa konsorsyum ang maong imprastruktura. Sa pinakau-

lahing taho sa gubyrno, 59% na sa bag-ong terminal ang natukod ug nakatak dang mahuman sa 2020. Gipanag-iyahan ang MGC sa kapitalistang si Edgar Saavedra, ika-35 sa pinakaadunahang indibidwal sa nasud nga nagdeklara og \$245 milyong kantidad sa bahandi (*net worth*) niadtong 2018. Kaabin niya sa kumpanya si Michael Cosiquien, ika-36 sa pinakaadunahan nga nagdeklara usab og \$240 milyon.

Labaw pa nga ginapadaku sa grandyosong programang pang-imprastruktura sa rehimen ang bulsa ng duha ka kapitalista. Sa pangkinatibuk-an, lima ka proyektong PPP ang kasamtangang gidumalahan ug gipangwartahan sa MGC. Ang konsorsyum nga GMR-MGC usab ang gitanyagan og P17.52 bilyong kontrata sa rehimeng Aquino III niadtong 2010 alang sa susamang proyekto sa Mactan-Cebu International Airport.

Giratsadang pribatisasyon

Human maggahin og binilyon alang sa ekspansyon sa *airport* ug bisan wala pa nahuman ang konstruksyon, giratsada usab ni Duterte ang pagbaligya sa pagdu-

mala sa operasyon ug pagmantine sa tibuok *airport* aron labaw pang seguruhon ang kita sa pribadong mga korporasyon. Subay kini sa dikta sa International Finance Corporation (IFC), ang ahensya sa World Bank nga direktang namuhunan sa mga pribadong kumpanya, nga naggambalay sa kontrata alang sa pribatisasyon sa *airport*.

Niadtong Disyembre, gitugyan sa gubyrno ang kontrata sa Luzon International Premiere Airport Development Corp. (LIPAD), usa ka konsorsyum nga gipangulohan sa magparyente nga mga burgesyekomprador nga silang Josephine Gotianun-Yap sa Filinvest ug Lance Gokongwei sa JG Summit. Paga-sugdan ang operasyon ilalum sa pribadong konsorsyum karong Hulyo 21.

Ang Filinvest nga adunay pinakadukung bahin sa konsorsyum (42.5%) ang gipangulohan ni Josephine Gotianun-Yap. Anak siya ni Mercedes Gotianun, ika-17 nga pinakaadunahang indibidwal sa nasud nga nagdeklara og \$1.15 bilyong kantidad sa bahandi niadtong miaging tuig. Ang mga Gotianun ang nanag-iyas sa Filinvest nga notoryus sa pagkumbert sa mga yutang agrikultural ngadto sa mga subdibisyon.

Ang JG Summit usab nga adunay pinakadukung bahin sa konsor-

"Clark..." sundi sa panid 11

"Transportasyon..." gikan sa panid 9

ilang pang-inadlaw-adlaw nga pagkomyut. Busa daku ang ilang disgusto sa mga palisiya sa nakalingkod nga rehimen nga nagpabug-at, imbes nga magpagaan sa ilang byahe.

Lakip sa maong mga palisiya ang regulasyon sa Land Transportation and Franchise Regulatory Board nga ilimita sa mga terminal ang pagsakay ug pagnaog sa mga pasahero sa UV Express. Ingonman ang regulasyon sa Metro Manila Development Authority (MMDA) nga ibawal ang mga pangprubinsya nga bus sa EDSA, ang dalan nga nagasumpay sa daghang syudad sa Metro Manila, aron ilimita sila sa mga gilangaw nga terminal sa isig ki-

lid sa Kamaynilaan. Ang maong mga pakana ang paantus ug dugang gastos sa daghang pasahero. Peligroso usab kini ilabina sa mga tigulang ug mga adunay kabilinggan nga molaom sa direktang transportasyon.

Ang nagapadayon ug nagkagrabeng problema sa transportasyon usa ka dakung kapakyasan sa rehimeng Duterte nga seryosong ipatuman ang pangmasang transportasyon alang sa kapuslanan sa katawhan. Ang mga lakang sa rehimeng Duterte nagsilbi lamang sa interes sa dagkung kapitalista ilabina ang mga kumpanya sa langis, dagkung bangko, nagamugna og mga kotse ug pribadong sakyanan. AB

"Clark..." mula sa pahina 10

syum (33%) ang kasamtangang gidumalahan ni Lance Gokongwei. Anak siya ni John Gokongwei Jr., ang ikatulong pinakaadunahang indibidwal sa nasud nga nagdeklara usab og \$4.4 bilyong kantidad sa bahandi. Ang mga Gokongwei ang nanag-iyá sa Robinsons ug Universal Robina Corporation nga notoryus sa malukpanong pagpatuman sa kontraktwalisasyon.

Seguradong ang maong kontrata sa pribatisasyon pagapangwartaan lang sa mga kapitalista. Ilalum niini, gawasnon silang makatakda sa nagasaka nga singil sa mga serbisyo sa *airport*. Lakip sa pwede nilang kuhaan og kita ang *terminal fee* ug *parking fee* nga kasagarang ginasingil sa mga pasahero.

Kung magpahamtang ang konsorsyum og P300 nga *terminal fee* kada pasahero, sa bag-ong terminal pa lang mamahimo na kining makaangkon og mokabat sa P2.4 bilyon kada tuig. Gawas pa kini sa kantidad nga pwede niining kawkawon gikan sa pagpaningil sa *aircraft parking* ug *landing fee* sa mga kumpanya sa eroplano, ug renta sa mga negosyo ug establisimentong nagaabang sa pwesto sa *airport*.

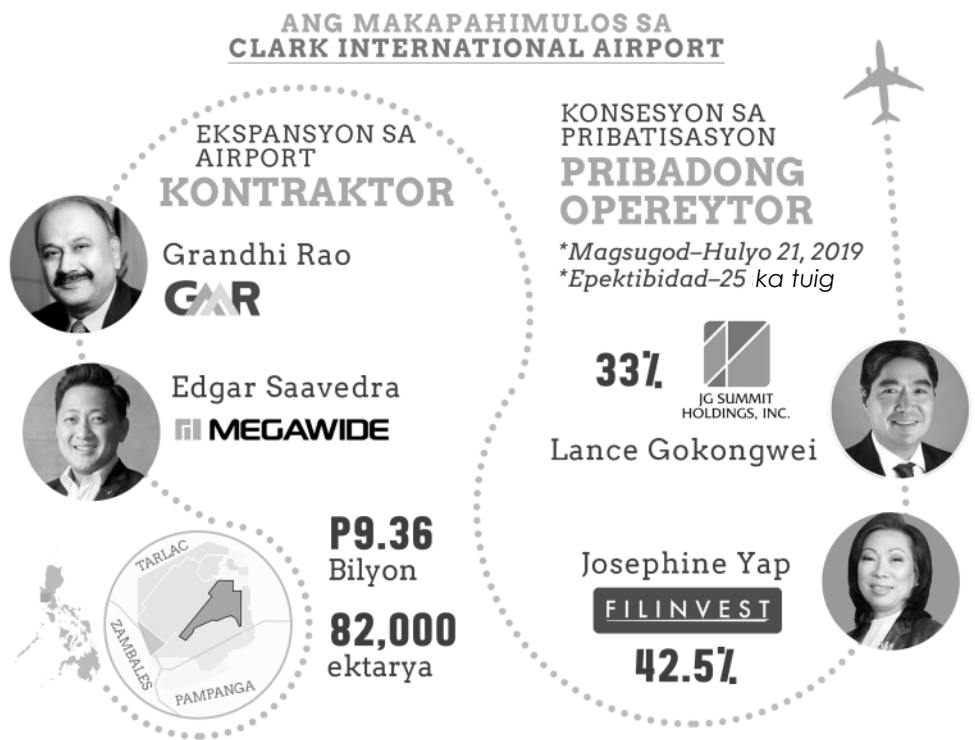
Dugang pa dinhi, makakuha

usab ang opereytor og mga insentibo ilalum sa Build-Operate-Transfer Law, lakip ang eksempasyon sa pagbayad og buwis sulod sa upat hangtud unom ka tuig.

Sa tanang ginansyahon niini, obligado lang ang opereytor nga magbayad og P1 bilyon kada tuig sa BCDA sulod sa napulo ka tuig isip bayad sa gubyrno.

Samtang perwisyo usab ang bunga sa pribatisasyon sa mga empleyado sa s. Wala pa gihapoy kaseguruhan ang mga mamumuong regular sa mahimong istatus nila pagsulod

sa bag-ong opereytor bisan pa og nalakip kini sa kontrata nga makadawat sila sa "separation incentive package" ug subling i-employo. Wala imik bisan ang National Conciliation and Mediation Board sa dihang gipangutana sa mga mamumuo kung i-employo pa ba sila sa bag-ong opereytor sama sa nahisgutan sa kontrata. Dugang pa dinhi, wala pa gihapon giaprubahan ni Duterte ang "separation incentive package" nga dapat na utang madawat sa apektadong mga mamumuo. AB

Makadigwa nga pagpanglimbong ug korapsyon

Niining Hunyo, mibutho ang balita sa korapsyon sulod sa Philippine Health Insurance Corp. (PhilHealth). Mismong si Harry Roque, kanhing tigpamaba ni Rodrigo Duterte, ang nagbutyag nga nakawatan sa gatusan ka bilyong piso ang PhilHealth.

Lakip dinhi ang sobrang pagbayad sa mga ospital, pananglitan niini mao ang "upcasing" o paglista sa kasagarang ubo isip pulmonya, pagdoble sa mga listahan ug resibo. Usa sa mitawtaw ang pagkubra sa Wellness Dialysis Center, usa ka ospital sa mga adunay sakit sa bato (kidney), sa pondo gikan PhilHealth alang sa mga gama-gama o kaha namatay na nga mga pasyente.

Matud sa mga taho, sukad lang 2013, nawad-an ang PhilHealth og P154 bilyon. Dakung bahin niini o

P102 bilyon ang gikawat sa pinaagi sa sobrang pagsingil, mga bogus na pagpatambal, ug pekeng mga pasyente.

Isip tubag, gipaluwat kunuhay ni Duterte sa pwesto ang nagulo sa PhilHealth nga si Roy Ferrer ug ang kaabag nga mga upisyal. Ang tinuod, gusto lamang niya nga pulihan si Ferrer. Mitunga na ang pangalan ni Ret. Brig. Gen. Ricardo Morales, bisan og dili siya kwalipikadong mangulo sa institusyon. Ang pondo sa PhilHealth direktang ginakaltas sa

suhul sa mga mamumuo pareho sa pribado ug pangpublikong sektor. Tungod sa kadaku niini, usa kini sa pinakamapuslanon nga pwesto sa burukrasya sibil.

Matag karon-ug-unya, gipatunhay ni Duterte ang mga kaso sa korapsyon sa iyang gubyrno aron ipagawas nga limpyo ang iyang paghari. Dili aron hinloan ang burukrasya sa mga tiwali kundili aron hatagag-katarungan ang pagpuli-puli sa iyang mga alipures sa pusi-syon, ipiton o tangtanganon kadtong mga dili nagasubay sa iyang plano, ug ipwesto ang mga gusto niyang upisyal militar sa gibakanteng mga pwesto. AB